

OPINIE

Hans van Soest

Verdrag Oekraïne moeten we nakomen

Misschien hebben onvoldoende mensen gestemd voor het referendum, toch kan het kabinet de uitslag lastig negeren.

De weerzin tegen 'Europa' is groot onder kiezers. Dat moet het kabinet meewegen in elk besluit dat het vanaf nu neemt. Maar dat is wat anders dan met terugwerkende kracht je handtekening onder het associatieverdrag met Oekraïne weghalen. Dat zou laf zijn en niets oplossen. Het parlement stemde al in. Partijen die voor waren, vertegenwoordigen 7,3 miljoen kiezers. Het is niet fair de wens van veel minder neestemmers zwaarder te laten wegen.

Rutte moet nee durven zeggen tegen de neestemmers

Daar komt bij dat het voor Oekraïne noch voor de relatie tussen Europa en Rusland iets uitmaakt of Nederland onder de afspraken wil uitkomen. Het verdrag is al grotendeels in werking.

Rutte kan naar verwachting alleen op details nog wat symbolische wijzigingen afdwingen bij de andere landen.

In de praktijk verandert er dus niets. Wel zou een poging het verdrag te torpederen een middelvinger zijn naar driekwart van de Oekraïense bevolking die de EU verkiest boven Poetin, die het land gewapenderhand in zijn invloedssfeer probeert te houden. Rutte moet de neestemmer daarom durven zeggen: bedankt voor uw raad, maar ik volg hem niet op.

► reageren@ad.nl

JOHN

HET AD WIL OOK GELD TERUG, NA MISLUKT WK-BID

DIE HEBBEN MIJ DAAR, OP DEZE PLEK, NAG SERIEUS GRAPPEN OVER LATEN MAKEN...

DUPONT | Chemische stof C8 gemeten in concentraties

Experts schrikken

DORDRECHT | Twee omwonenden van de omstreken Dupont-fabriek in Dordrecht hebben een zorgwekkende concentratie van de chemische stof C8 in hun bloed. Dat blijkt uit onderzoek dat deze krant heeft laten uitvoeren. Volgens deskundigen heeft het echtpaar serieuze risico's gelopen op gezondheidsschade. De waardes liggen vele malen hoger dan het RIVM onlangs in een risicoschatting voorspelde.

INGRID DE GROOT en PETER GROENENDIJK

Op verzoek van het AD lieten Jan en Ineke van Genderen uit Dordrecht, die al 32 jaar in de buurt van de fabriek wonen, hun bloed onderzoeken door het Albert Schweitzer ziekenhuis in Dordrecht en een gespecialiseerd lab in Bremen. Vooral bij Ineke bleek de waarde extreem hoog: 83,6 microgram per liter. Bij haar man was de waarde 28,3 microgram per liter. Het RIVM schatte de waarde van omwonenden in het worstcasescenario in op 10 microgram per liter. En die schatting gold alleen voor een specifiek risicogebied rond de fabriek, waar Jan en Ineke nog buiten wonen.

De uitkomsten zijn meer dan opmerkelijk, stelt onderzoeker Warry van Gelder van het Albert Schweitzer ziekenhuis. Vooral de waarde van Ineke. „Hoe komt het bij haar zo hoog? Ik heb hier echt geen verklaring voor.” Volgens hoogleraar toxicologie Martin van den Berg van de Universiteit Utrecht zijn de resultaten alarmerend. „Dit zijn opmerkelijk hoge waarden. De vrouw zit vlak onder de gezondheidkundige grenswaarde. Maar omdat C8 afbreekt in het lichaam, mogen we aannemen dat hun waardes in het verleden nog veel hoger waren, en beduidend boven de risicogrens. Dat is beslist zorgwekkend.”

Kabinet

Volgens de Utrechtse toxicoloog is niet te zeggen of de gezondheidsklachten van de vrouw, zoals een te hoge bloeddruk en een vergrote lever, te maken hebben met het hoge C8-gehalte in haar bloed.

Wel vindt hij dat deze uitslagen reden zijn voor een gedetailleerd en individueel bloedonderzoek in het hele gebied rond de fabriek, uitgebreider dan waar het kabinet onlangs toe besloot. „We moeten weten of deze mensen zeldzame uitzonderingen zijn, of dat dit rond de fabriek een algemeen beeld is. Dat laatste zou zeer verontrustend zijn

en daar moet zo snel mogelijk duidelijkheid over komen voor de omwonenden.”

In de Dupont-fabriek in Dordrecht, waar teflon wordt gemaakt, werd tot 2012 decennialang met de stof C8 gewerkt. In 2013 is die stof aangemerkt als 'zeer gevaarlijk'. Uit onderzoek van deze krant bleek eerder dat het bedrijf al sinds de jaren '80 nadacht over de risico's van C8

‘Hoe komt het bij haar zo hoog? Ik kan dat niet verklaren’

en zelfs bloedtests uitvoerde onder de werknemers. Die werden nooit gedeeld met de toenmalige Arbeidsinspectie, de huidige Inspectie SZW. Die is naar aanleiding van berichtgeving in deze krant nu begonnen met een eigen onderzoek.

Ook het RIVM onderzoekt de situatie rond de fabriek. Het Rijksinstituut keek naar de jarenlange uitstoot van C8 door de fabriek in de lucht. In een eerste rapport stelde de dienst 3 weken geleden dat jarenlang meer is uitgestoten dan volgens het RIVM toelaatbaar is. Maar over gezondheidsrisico's vermeldde het rapport nog geen expliciete inschat-

Het RIVM heeft een risicoschatting gemaakt van de effecten van C8-uitstoot uit de Dupont-fabriek in Dordrecht op de gezondheid van omwonenden.

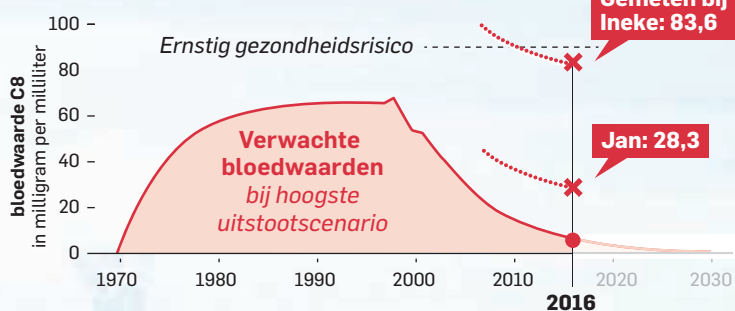
ting: daarvoor is meer onderzoek nodig. Het kabinet besloot een steekproef onder omwonenden te laten uitvoeren.

Maar met de uitslagen van Jan en Ineke van Genderen in de hand is dat niet meer genoeg, stelt toxicoloog Van den Berg. „Bij deze waardes kun je dus niet meer uitsluiten dat er gezondheidsrisico's zijn. Ik vind het zorgwekkend dat bij haar, een niet-werknemer van Dupont, zo'n hoog gehalte gevonden is.” En dan wonen de twee ook nog eens buiten het door de RIVM aangemerkte 'risicogebied'. „We moeten bij omwonenden gaan kijken of dit soort concentraties meer voorkomen.”

Het RIVM stelt in een reactie dat het moeilijk is om conclusies te trekken op basis van één enkele meting. „Maar dit onderstreept wel het belang van een steekproef naar concentraties C8 in het bloed van men-

C8-waarden in bloed

Het RIVM berekende wat per jaar het C8-gehalte in het bloed van omwonenden moet zijn geweest. Jan en Ineke scoren echter veel hoger.

© 070416 IRV / BRON: AD, RIVM

